

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

Юрій ОСТАПЕЦЬ

« 28 » серпня 2024 року

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 012 Дошкільна освіта

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена відповідно до стандарту вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. та освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта у ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Мета атестаційного екзамену – оцінювання рівня набутих здобувачами необхідних компетентностей (загальних і фахових) та оволодіння визначеними програмними результатами, які виявляються в знаннях, уміннях та навичках розв'язання складних професійних завдань, здатності вирішувати проблеми навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку в закладах системи освіти, розв'язувати складні педагогічні завдання із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти.

Вимоги до рівня підготовки здобувачів

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта повинні володіти такими компетентностями:

загальними:

– здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (КЗ-1);

– здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (КЗ-2);

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (КЗ-3);

– здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (КЗ-4);

– здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (КЗ-5);

– здатність до міжособистісної взаємодії (КЗ-6);

– здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (КЗ-7);

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (КЗ-8);

– здійснення безпечної діяльності (КЗ-9);

спеціальними (фаховими):

– здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації (КС-1);

– здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність) (КС-2);

– здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних ді (КС-3);

– здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, полікультурне середовище, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі) (КС- 4);

– здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими (КС- 5);

– здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки в полікультурному суспільстві (КС- 6);

– здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів) (КС- 7);

– здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі (КС- 8);

– здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку (КС- 9);

– вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням (КС- 10);

– здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності (КС- 11);

– здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності (КС- 12);

– здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо- продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку (КС- 13);

– здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості (КС- 14);

– здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей (КС- 15);

– здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу (КС- 16);

– здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці (КС- 17);

– здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками (КС- 18);

– здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії (КС- 19);

– здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини (КС- 20).

В результаті опанування змісту ОП бакалавр дошкільної освіти повинен демонструвати такі *результати навчання*:

– розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку (ПРН 1);

– розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій (ПРН 2);

– розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин (ПРН 3);

– розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку (ПРН 4);

– здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти (ПРН 5);

– встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами (ПРН 6);

– планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових, індивідуальних, етнічних особливостей і можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності (ПРН 7);

– вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням (ПРН 8);

– розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти (ПРН 9);

– бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ПРН 10);

– бути знайомим з ознаками булінгу, в тому числі на етнічному ґрунті в полікультурних регіонах. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому (ПРН 11);

– будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці (ПРН 12);

- здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю (ПРН 13);
- мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей (ПРН 14);
- визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності (ПРН 15);
- проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей (ПРН 16);
- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками (ПРН 17);
- володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку (ПРН 18);
- збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини (ПРН 19);
- враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку (ПРН 20);
- розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку різної етнічної приналежності (ПРН 21);
- дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку (ПРН 22).

Перелік обов'язкових компонент освітньо-професійної програми, з яких проводиться атестаційний екзамен зі спеціальності «Дошкільна освіта»

1. Історія дошкільної педагогіки
2. Дошкільна лінгводидактика
3. Теорія виховання
4. Дошкільна дидактика
5. Інклюзивна освіта
6. Полікультурна освіта
7. Організація і управління у дошкільній освіті
8. Дитяча психологія
9. Сучасні заклади дошкільної освіти в Україні і за рубежом
- 10.Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти
- 11.Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього та дошкільного віку
- 12.Методика ознайомлення з довкіллям дітей раннього та дошкільного віку
- 13.Методика фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку
- 14.Основи образотворчого мистецтва з методикою навчання дітей раннього та дошкільного віку
- 15.Методика народознавчої роботи в закладах дошкільної освіти

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Виховання у первісному суспільстві. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Становлення педагогічних традицій в Античному світі. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження. Педагогічна діяльність та ідеї Я. А. Коменського. Новаторство педагогічних систем Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці. Педагогічна діяльність та ідеї Ф. Фребеля. Педагогічна система Марії Монтессорі. Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання ХІХ – ХХ ст. Освіта та педагогічна думка в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст. Педагогічна діяльність та ідеї К. Д. Ушинського. Розвиток педагогічної теорії та суспільного дошкільного виховання в 20-30-ті роки ХХ ст. Педагогічна діяльність та ідеї В. О. Сухомлинського. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання у незалежній Україні (1991 – 2020 рр.). Історія дошкільної освіти на Закарпатті.

Список рекомендованих джерел:

1. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки: навчальний посібник. К.: Олді плюс, 2020. 364 с.
2. Левківський М.В., Пащенко Д.І. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. [3- е вид., доп.]. К.: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
3. Мосіяшенко В.А., Задорожна Л.В., Курок О.І. Історія педагогіки України в особах. Суми: Університетська книга, 2023. 266 с.
4. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.
5. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник [4-те видання, перероблене]. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
7. Салига Н. Історія дошкільної педагогіки : навчально-методичний посібник до курсу. 2-ге вид., виправл., доп. Івано Франківськ, 2016. 96 с
8. Улюкаєва І.Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник. Х.: Видавництво «Діса плюс», 2016. 354 с.

ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Звукова культура мовлення. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика словникової роботи у ЗДО. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. Методика навчання дітей діалогічного мовлення. Методика навчання дітей монологічного мовлення. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. усвідомлення дитиною мовлення. зміст і завдання з навчання дітей елементів грамоти.

Методика практичного ознайомлення дітей із звуками мови. Навчання звукового та складового аналізу слів. Методика ознайомлення дітей з новою літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма.

Список рекомендованих джерел

1. Атрощенко Т.О. Методика викладання дисциплін лінгво-дидактичного циклу: Навчально-методичний посібник за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Київ: Кондор-Видавництво, 2014. 164 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>

3. Бенера В. Є., Маліновська Н. В. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей. 3-тє видання. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2019. 384 с.

4. Богущ А. М., Гавриш Н. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А. М. Богущ. К.: Вища шк., 2007. 542 с.

5. Богущ А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.

6. Ватаманюк Г. Робота з дитячою книгою в закладі дошкільної освіти: теорія і практика : навч.-метод. посіб. Київ : КНТ, 2019. 480 с.

7. Дошкільна лінгводидактика: збірник тестів з курсу для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / укладачі В.В. Іванова, Т.О. Атрощенко. Мукачево : МДУ, 2020. 29 с.

8. Маліновська Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами моделювання. Діяльнісний підхід в організації освітньо-виховного процесу закладу дошкільної освіти: педагогічний путівник: посібник. Упоряд. Л. В. Гурнік, за ред. А. Л. Черній. Рівне, 2020. С. 21-26.

9. Федорова М.А. Дошкільна лінгводидактика. Житомир, ФОП Левковець, 2022. 313 с.

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Теоретико-методологічні засади виховного процесу. Українська національна система виховання. Сучасна система дошкільної освіти. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку. Основні закономірності та принципи виховання. Виховання та розвиток особистості дошкільника. Основні напрями виховання дітей раннього і дошкільного віку. Методи і прийоми виховання. Форми організації виховного процесу. Виховання дітей у грі. Взаємодія сім'ї і закладу дошкільної освіти у вихованні дітей. Дитячий садок і школа.

Список рекомендованих джерел

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; С. Семчук, С. Попиченко [та інші]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань : Візаві, 2021. 252 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1. URL: <https://mon.gov.ua/static->

[objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf).

3. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2021. 226 с.

4. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років. наук. керів. В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.

5. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.

6. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівенць, 2023. 210 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf>.

7. Ковальчук В. Теорія і практика виховання. Методичні рекомендації до семінарських занять /для студентів спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія). Житомир: Вид-во ЖДУ, 2023. 50 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/36144/1/Ковальчук_Метод_матеріали%20з%20ТiПВих_2023.pdf.

8. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.

9. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.

10. Пихтіна Н. Педагогіка гри: лекції. К. : КНТ, 2023. 260 с.

11. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник 4-те видання, перероблене. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

ДОШКІЛЬНА ДИДАКТИКА

Загальні поняття дидактики. Види і сучасні концепції навчання. Структура і організація процесу навчання. Закономірності і принципи навчання. Методи і прийоми навчання. Загальні основи дошкільної дидактики. Методи та форми організації навчання дітей дошкільного віку. Заняття – основна форма дошкільного навчання. Дидактичні ігри дітей дошкільного віку. Планування педагогічного процесу ЗДО. Розвивальне освітнє середовище ЗДО. Готовність дітей до шкільного навчання. Співпраця ЗДО з родинами з питань навчання дітей.

Список рекомендованих джерел

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; С. Семчук, С. Попиченко [та інші]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань : Візаві, 2021. 252 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.

3. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років. наук. керів. В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богінч та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.

4. Лялька як персона: педагогічний підхід для соціального і психологічного розвитку дитини : методичний посібник для педагогів і тренерів URL: <http://www.ussf.kiev.ua/ccdeditions/301/1/>.

5. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.

6. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.

7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник 4-те видання, перероблене. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

8. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля / О.І. Білан, за заг. ред. О.В. Низковської. 256 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdozhkillja_2017.pdf.

9. Федорова М.А. Теорія та методика ігрової діяльності дітей дошкільного віку: навч. посібник. Житомир : ФОП Левковець, 2018. 149 с.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Інклюзивна освіта як умова розвитку сучасного суспільства. Толерантність як умова функціонування системи інклюзивної освіти. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивного навчання. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в межах закладу дошкільної освіти. Підготовка вихователя для роботи в інклюзивній групі. Форми організації інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти. Організація інклюзивного освітнього середовища в ЗДО. Партнерство між батьками та ЗДО в організації сприятливого інклюзивного середовища.

Список рекомендованих джерел

1. Інклюзивна освіта: досвід і перспективи: колект. монографія / Аргіропулос Д. та ін.; відп. ред. Г. Давиденко. Вінниця: Нілан, 2016. 241 с.

2. Джин Е. Айрес. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2024. 265с.

3. Колупаєва А., Тараненко О. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2016. 152 с.

4. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку / навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Мякушко О. І., Сухіна І. В., Трикоз С. В. За наук. ред. О.В. Чеботарьової, О.І. Мякушко. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с.

5. Кузава І.Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія та методика: монографія / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ; Луцьк: Іванюк В. П., 2013. 291 с.

6. Малишевська І.А. Теоретико-методичні основи підготовки фахівців

психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища: монографія. Умань: СПД «Сочінський», 2018. 386 с.

7. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навч. посіб. / Ю. Д. Бойчук та ін. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 337 с.

8. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: Агенство «Україна», 2019. 300 с.

9. Удич З. І. Інклюзивна освіта. Практикум для студентів педагогічних спеціальностей: навч. посіб./ Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, Ін-т педагогіки та психології. Тернопіль: Принт-офіс, 2016. 141 с.

10. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.

ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА

Феномен культури в контексті полікультурної освіти. Сутність полікультурної освіти. Закономірності полікультурної освіти. Соціально-культурні передумови виникнення полікультурної освіти. Проблема полікультурності в контексті сучасних глобалізаційних процесів. Законодавче забезпечення полікультурної освіти в Україні. Форми і методи організації полікультурної освіти. Полікультурна компетентність педагога. Особливості полікультурної освіти у США і Канаді. Полікультурні ідеї в родинному (сімейному) вихованні. Політика крос-культурної освіти Європейського Союзу.

Список рекомендованих джерел

1. Безух Ю. С. Тенденції розвитку полікультурної освіти в Україні. Збірник наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. Ч. 1. С. 30-37.
2. Дем'яненко О. Формування полікультурної компетентності майбутніх педагогів як інструмент ефективної крос-культурної взаємодії в умовах глобалізації вищої освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. № 4 (58). С. 237–243.
3. Ковалинська І. В. Поняття «полікультурність» та «мультикультурність» у науковому дискурсі. Освітологічний дискурс. 2016. № 1. С. 65–78.
4. Козубовська І. В., Розлуцька Г. М., Сідун Л. Ю. Полікультурне виховання учнів початкової школи США. Віртус. Канада, 2019. Вип. 35. С.114 –118.
5. Козубовська І. В., Сідун Л. Ю., Мигалина З. І. Полікультурна підготовка кадрів для шкіл і дошкільних закладів в США. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. Мукачево : Вид-во МДУ, 2020. Випуск 1 (11). С. 226 – 229.
6. Полікультурна освіта в контексті загальнокультурного розвитку особистості педагога : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 212 с.
7. Сідун Л. Ю. Реалізація принципу полікультурності в умовах багатонаціональної держави. Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів: матеріали міжнародної науковопрактичної конференції (Ужгород, 27 вересня, 2019 р.). Ужгород : РІК-У, 2019. С. 92 – 93.

8. Султанова Л. С. Полікультурна освіта майбутнього викладача закладу вищої освіти: теоретичний аспект: Монографія. Івано-Франківськ: ЯРИНА, 2018. 352 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Сутність понять «управління», «керівництво», «менеджмент». Управління та організація дошкільної освіти. Нормативно правові основи управління закладом дошкільної освіти. Заклад дошкільної освіти як педагогічна система та об'єкт управління. Типи закладів дошкільної освіти та організація їх роботи. Планування роботи закладів дошкільної освіти. Особистість керівника як чинник ефективного управління закладом дошкільної освіти. Методична робота в закладі дошкільної освіти. Державний контроль за діяльністю закладів дошкільної освіти.

Список рекомендованих джерел

1. Адміністративно-господарська діяльність в ДНЗ / упор. Т. Г. Чала, Л. А. Швайка. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 320 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/bazoviy-komponent-doshkilnoi-osviti-v-ukraini>.
3. Бойко Н. Дистанційне навчання педагогів, або Віртуальний кабінет Google Classroom за 10 кроків: методична робота. Вихователь методист дошкільного закладу. 2019. №5. С.31–38.
4. Борисенко І.І, Дикань Н.В. Менеджмент: навч. посіб. Київ: Знання, 2018. 389 с.
5. Закон України «Про дошкільну освіту» (06.06.2024) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти : додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249. Дошкільне виховання. 2018. №6. С.4-8.
7. Листи МОН України з питань дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa?params=&type=npa&key=&from=&to=&num=&category=10&tag=doshkilna-osvita>
8. Організаційна та адміністративна робота керівника дошкільного навчального закладу / упор. Л.І.Ківшарь. 2-ге видання, доповнене. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 344 с.
9. Про внесення змін до Положення про заклад дошкільної освіти. Постанова КМУ № 1022 від 26.09.2023 року. URL: https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/90103/#google_vignette
10. Романюк І.А. План роботи закладу дошкільної освіти: принципи, структура, зміст. Крок за кроком до реального плану ефективних дій: метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 136 с.

ДИТЯЧА ПСИХОЛОГІЯ

Дитяча психологія як наука про особливості психічного розвитку дитини. Завдання та значення дитячої психології у практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти. Методологія і методи дитячої психології. Сутність і

закономірності психічного розвитку дитини. Роль біологічних і соціальних факторів у психічному розвитку дитини. Діяльність як детермінанта психічного розвитку. Роль навчання у психічному розвитку дошкільника. Засади періодизації психічного розвитку дітей дошкільного віку. Проблеми вікової періодизації. Індивідуально-психологічні відмінності між дітьми. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку. Психологічна характеристика діяльності дітей дошкільного віку. Розвиток пізнавальних процесів дошкільника. Розвиток емоційно-вольової сфери та становлення особистості дошкільника. Спілкування дитини з дорослими і однолітками.

Список рекомендованих джерел

1. Грузинська І. М. Психологічні умови розвитку творчої уяви дітей старшого дошкільного віку: дис. ... кан. псих. наук: 19.00.07. Київ, 2019. 298 с.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : дисципліни Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
3. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
4. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
5. Кондратець І. Дитячі ігри очима дорослих, або навчання педагогів бути активними учасниками дитячої гри. Вихователь-методист дошкільного закладу: журн. 2017. №2.
6. Костик Л.Б. Вікова психологія (курс лекцій для студентів зі спеціальності «Дошкільна освіта») : навч. посібник. Чернівці, 2018. 116 с.
7. Олійник М.І., Журат Ю.В., Фесун Г.С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176 с.
8. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посібник, 2-ге видання, виправлене. Київ : Академвидав, 2015. 400 с.
9. Пихтіна Н. П. Дитяча психологія : курс лекцій. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 169 с.

СУЧАСНІ ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ І ЗА РУБЕЖЕМ

Дошкільна освіта як складова ланка в системі національної освіти. Характеристика системи дошкільної освіти України. Нормативно-правове регулювання дошкільної освіти в Україні. Типи закладів дошкільної освіти України. Структура підготовки фахівців з дошкільної освіти в Україні. Державні освітні програми виховання і навчання дітей у закладах дошкільної освіти України. Інноваційні педагогічні технології в сучасній системі дошкільної освіти. Характеристика сучасних закладів дошкільної освіти країн Європи. Особливості функціонування сучасних закладів дошкільної освіти провідних зарубіжних країн. Міжнародна співпраця у галузі дошкільної освіти.

Список рекомендованих джерел

1. Борисова З. Н. Теорія і практика дошкільної освіти в Україні / заг. ред. Беленька Г.В., Машовець М. А.; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Київ, 2016. 230 с.

2. Гуткевич С., Оніщенко І. Світовий освітній простір: тенденції та перспективи розвитку в умовах глобалізації: монографія. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 205 с.
3. Дошкільна та початкова освіта в сучасному педагогічному просторі: [монографія] / за заг. ред. О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 352 с
4. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України / Цветкова Г.Г. та ін. Надання аналітичних матеріалів та консультацій. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с
6. Романюк І.А. План роботи закладу дошкільної освіти: принципи, структура, зміст. Крок за кроком до реального плану ефективних дій: метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 136 с.
7. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навчальний посібник. Рівне : Овід, 2012. 352 с
8. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання. Монографія / за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : О. Зень, 2021. 560 с.
9. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О.І. Локшина, О.З.Глушко, А.П. Джурило, С.М. Кравченко, Н.В. Нікольська, М.М. Тименко, О.М. Шпарик; за заг. ред. О.І. Локшиної. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 350 с.

МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Виховна робота в сучасному закладі дошкільної освіти. Виховна система закладів дошкільної освіти. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку. Фізичний розвиток і фізичне виховання. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Моральне виховання дітей дошкільного віку. Трудове виховання дітей дошкільного віку. Естетичний розвиток та виховання. Виховання дітей у грі. Методика роботи майбутнього фахівця з виховної роботи. Планування виховної роботи. Методика організації та проведення виховних заходів. Методика педагогічної діагностики вихованості дитини у дошкільному віці. Методика взаємодії закладів дошкільної освіти з сім'ями вихованців.

Список рекомендованих джерел

1. Ваколя З.М., Кухта М.І. Методика виховної роботи в закладі дошкільної освіти : методичні рекомендації. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 20 с.
2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк. Мін. осв. і науки України ; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
3. Загородня Л. П., Тітаренко С. А, Барсуковська Г. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. (стереотипне видання). Суми : Університетська книга. 2023. 272 с.
4. Каньоса Н.Г. Теорія та методика співпраці дитячих навчальних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2015. 116 с.

5. Каньоса Н.Г., Бабюк Т.Й., Пукас І.Л. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку : навч.-метод. посібник / авт.-упор. Н. Г. Каньоса, Т. Й. Бабюк, І. Л. Пукас, Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 268 с.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручн. 4-те видання, перероблене. ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
7. Федорова М.А. Теорія та методика ігрової діяльності дітей дошкільного віку : навч. посібник. Житомир, ФОП Левковець, 2018. 149 с.
8. Швайка Л. Інклюзія в ЗДО: навч. посіб. : Київ, 2019. 144 с.
9. Калуська Л.В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку "Соняшник". Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівець, 2023. 210 с.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасні підходи до формування математичної компетентності дітей. Роль математичних знань у всебічному розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності з формування елементарних математичних уявлень у дітей. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку. Особливості розвитку кількісних уявлень у дітей дошкільного віку. Формування уявлень по множини, число, лічбу, обчислення в різних вікових групах. Формування у дітей уявлень про величину предметів та вимірювання величин. Формування у дітей уявлень про форму предметів та геометричні фігури. Особливості просторових і часових уявлень у дітей та методика їх формування. Наступність у роботі закладу дошкільної освіти і Нової української школи з математичного розвитку дітей старшого дошкільного віку. Взаємодія ЗДО та сім'ї.

Список рекомендованих джерел

1. Березовська Л. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 252 с.
2. Брежнева О. Г. Теорія і практика математичного розвитку дітей 3-6 років у системі дошкільної освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08. Київ, 2019. 660 с.
3. Дорошенко Т. М., Мацько В. В. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень: навч. посіб. Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. 96 с.
4. Доценко А. В., Забашта О. О., Лобанова Н. О., Остапенко А. С. Усі ігри в закладі дошкільної освіти. Харків: Вид. груп «Основа», 2021. 271 с.
5. Зайцева Л. І. Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку: навч. посіб. СТАТУС, 2021. 296 с.
6. Іщенко Л. В. Педагогічні технології супроводження процесу формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку: навч. посіб. Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. 149 с.
7. Лазарович Н. Б. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку. Івано-Франківськ, 2015. 90 с.
8. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування: навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева, І. В.

Луценко, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова; за ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.

9. Пагута Т. І. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: навч.-метод. посіб. Львів, «Новий Світ-2000», 2020. 300 с.
10. Сучасні технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / за заг. ред. Н. П. Тарнавської., Н. Ю. Рудницької, Ю. М. Мурашевич. Житомир: ФОП «Левковець», 2015. 430 с.

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОВКІЛЛЯМ ДІТЕЙ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Науково-теоретичні засади методики ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям. Завдання, зміст роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям у різних вікових групах. Форми і засоби ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям. Види і типи занять для ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям. Методи та прийоми ознайомлення дошкільників з предметами та явищами. Методика ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з предметним довкіллям. Методика ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з правилами пожежної безпеки. Методика ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з правилами дорожнього руху. Методика ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з явищами суспільного життя. Спільна робота ЗДО, сім'ї, школи та інших суспільних інститутів для ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям. Соціалізація дітей раннього і дошкільного віку в довкіллі.

Список рекомендованих джерел

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; С. Семчук, С. Попиченко [та інші]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань : Візаві, 2021. 252 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
3. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / за заг. ред. О. Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
4. Богущ А. Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник. К. : Слово, 2010. 408 с.
5. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років. наук. керів. В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.
6. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівенць, 2023. 210 с
7. Лисенко Н., Мацук Л., Лисенко О. Ознайомлення з природою та основи проєкологічної освіти дітей дошкільного віку / за заг. ред. Н. Лисенко. К.: Слово, 2019. 334 с.

8. Марчій-Дмитраш Т.М. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2022. 80 с.

9. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н. Гавриш, Т. Панасюк, Т. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман, А. Шевчук ; за заг. наук. ред. Т. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.

10. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник 4-те видання, перероблене. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

11. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О.Л. Кононко. К. : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Фізичне виховання як суспільне явище. Предмет та основні поняття теорії та методики фізичного виховання. Теоретичні основи формування культури здоров'я дітей дошкільного віку. Основні методики дослідження теорії фізичного виховання дітей дошкільного віку. Характеристика оздоровчих, освітніх та виховних завдань. Комплексний підхід в реалізації завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку. Характеристика засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку. Закономірності формування рухових навичок. Принципи навчання руховим діям у дітей дошкільного віку. Методика навчання основних рухів. Рухлива гра як засіб всебічного розвитку дошкільнят. Гімнастика для дітей дошкільного віку в системі фізичного виховання України. Облік роботи з фізичної культури. Основні вимоги до планування навчального матеріалу з фізичної культури. Готовність педагога до роботи з дітьми дошкільного віку і критерії оцінки успішності його роботи.

Список рекомендованих джерел

1. Фізичне виховання дітей дошкільного віку Загородня Л. П., Тітаренко С. А, Барсуковська Г. П.; за заг. ред. Л. П. Загородньої. Київ, 2023. 272 с.
2. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2016. 424с.
3. Гаркуша Г.В. Фізичне виховання. Мій конспект. Вихователю ЗДО. ВГ «Омнова», 2019. 208 с.
4. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / За заг. наук.ред. Т.О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
5. Огністий А.В., Огніста К.М. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Тернопіль: СМТ. ТАЙП, 2016. 368 с
6. Організація оздоровчої роботи в ДНЗ / уклад. Л. А. Швайка. Харків: Основа, 2008. 253 с
7. Створення здоров'язберігаючого освітнього середовища для дітей дошкільного віку в умовах закладу позашкільної освіти: посібник / Уклад. Л.М. Агамер'янц. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019.75 с

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Вступ до курсу. Образотворче мистецтво як складова частина культури і людини. Види, форми і жанри образотворчого мистецтва. Твір мистецтва як феномен культури. Психологічні основи образотворчої діяльності дітей дошкільного віку. Види образотворчої діяльності у дошкільному навчальному закладі, їх роль у навчанні, вихованні, розвитку дітей. Організація навчання образотворчого мистецтва в різних вікових групах дошкільного навчального закладу. Завдання, зміст і методи навчання предметного, сюжетного, тематичного та декоративного малювання у різних вікових групах дошкільного навчального закладу. Завдання, зміст і методи навчання предметного, сюжетного, тематичного та декоративного ліплення у різних вікових групах дошкільного навчального закладу. Завдання, зміст і методи навчання предметної, сюжетної, тематичної та декоративної аплікації у різних вікових групах дошкільного навчального закладу.

Список рекомендованих джерел

1. Красовська О. О. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до впровадження креативних технологій, нестандартних художніх технік на заняттях зображувальної та декоративної діяльності. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання : монографія / авт. кол. : В. Є. Борова, Л. В. Ілюк, О. Ф. Кирилович та ін.; за заг. ред. О. О. Красовської. Рівне: О. Зень, 2021. 520 с. С. 270 - 306.
2. Красовська О. О. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій: монографія. Рівне: Видавець О. Зень. 2017. 480 с.
3. Красовська О. О. Технології викладання освітньої галузі «Мистецтво». Перероблене і доповнене видання. Львів: Новий світ. 2020. 154 с.
4. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Молодший дошкільний вік: Посібник. Харків: «Ранок», 2017. 208 с.
5. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Ранній вік: Посібник. Базовий компонент дошкільної освіти до всіх чинних програм. Нова редакція. Харків: «Ранок», 2017. 160 с.
6. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Середній вік: Посібник. Харків: «Ранок», 2015. 208 с.
7. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна, О.М. Половіна [та ін.]; наук. ред. Г.В. Беленька; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. унт ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
8. Горошко Н.А. Зображувальна діяльність у дошкільному навчальному закладі: навчальний посібник. Харків: Основа, 2007. 176 с.
9. Кардашов В.М. Теорія та методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. пос. Київ: Вид. Дім «Слово», 2007. 296 с.
10. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. 200 с.

11. Ланіліна І. В. Образотворче мистецтво для малят (2-3 роки) / І.В. Ланіліна, Н. В. Кучєєва. Харків: Ранок, 2013. 96 с.

12. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: Підручник для студ. вищ. навч. закладів/ Г.В. Сухорукова, О.О.Дронова, Н.М.Голота, Л.А.Янцур. 2-ге вид., перер. та доп. Київ: Слово, 2011. 376 с.

МЕТОДИКА НАРОДОЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Завдання ознайомлення дітей з витоками народознавства. Історія розвитку етнопедагогіки. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності з народознавчої роботи з дітьми дошкільного віку. Аналіз програм розвитку дітей дошкільного віку на предмет ознайомлення з українським народознавством. Малі жанри українського фольклору та українські обрядові пісні. Українська казка в закладі дошкільної освіти. Українські національні свята та обряди. Українські національні народні ігри в дитячому садку. Методика ознайомлення з символами України. Методика ознайомлення дітей з родинними стосунками та сімейними традиціями в Україні. Ознайомлення дітей з рідним краєм. Народні промисли та ремесла України. Побут населення України.

Список рекомендованих джерел

1. Богуш А., Лисенко Н. Українське народознавство в дошкільному закладі: навчальний посібник. К.: Вища школа, 2002. 407 с.

2. Діяльність закладів дошкільної освіти у 2024/2025 навчальному році: огляд нових нормативних документів. <https://naurok.com.ua/post/diyalnist-zakladiv-doshkilno-osviti-u-2024-2025-navchalnomu-roci-oglyad-novih-normativnih-dokumentiv>

3. Долбня О. В. Виховання дітей дошкільного віку засобом народознавства. Кривий Ріг, 2022. 77 с.

4. Лозинська Є. Ф. Українське народознавство дітям дошкільного віку. Львів: Оріяна-Нова, 2008. 208с.

5. Маєвська Л.М. Етнопедагогіка : Навчальний посібник. Херсон : ОЛДІ плюс, 2024. 288 с.

6. Мафтин Л.В., Білоус О.В. Етнопедагогіка України: метод. реком. до вивчення курсу. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 82 с.

76. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка : Навчальний посібник / В.А. Мосіяшенко. Суми: Університетська книга, 2019. 175 с.

8. Ніколаєнко В.М. Народознавство в дошкільному навчальному закладі 2-6 років. Харків: Основа, 2013. 208 с.

9. Рогальська Н. Ст. Особливості використання надбань етнопедагогіки у професійній підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Суми. 2020. С. 309.

10. Федорович А. Народна іграшка: методичні матеріали до практичних занять. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана-Франка, 2017. 100 с.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Вікова періодизація й освітня система Я. А. Коменського.
2. Філософська концепція «природного виховання» Ж.-Ж.Руссо.
3. «Книга матерів» Й.Г. Песталоцці, її значення у розробці програми розвитку дитини.
4. Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Фрідріха Фребеля.
5. Використання ідей М.Монтессорі в сучасній практиці дошкільного виховання.
6. Концепція національного дитячого садка С. Ф. Русової.
7. Використання ідей В.О. Сухомлинського в сучасній практиці виховання дітей дошкільного віку.
8. Нормативно-правове підґрунтя функціонування сучасної системи дошкільної освіти.
9. Народна педагогіка як джерело і основа наукової дошкільної педагогіки.
10. Особливості історичного розвитку дошкільної освіти на Закарпатті.
11. Наукові засади дошкільної лінгводидактики.
12. Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників.
13. Форми роботи з розвитку мовлення в закладах дошкільної освіти.
14. Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення дітей.
15. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку.
16. Формування граматичної правильності мовлення дітей на заняттях та в повсякденні.
17. Методика навчання дітей діалогічного мовлення.
18. Методика навчання дітей монологічного мовлення.
19. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи.
20. Методика практичного ознайомлення дітей із звуками мови.
21. Навчання звукового та складового аналізу слів.
22. Методика ознайомлення дітей з новою літерою.
23. Сутність процесу виховання. Структура процесу виховання. Рушійні сили виховання. Складові виховного процесу. Актуальні проблеми процесу виховання.
24. Українська національна система виховання, її сутність та особливості національної системи виховання, її зародження, становлення та розвиток.
25. Сучасна система дошкільної освіти. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку.
26. Основні закономірності та принципи виховання дітей дошкільного віку.
27. Виховання та розвиток особистості дошкільника.
28. Основні напрями виховання дітей раннього і дошкільного віку.
29. Поняття про методи виховання. Підходи до класифікації методів виховання. Структура методів виховання. Прийоми педагогічного впливу. Засоби виховання.
30. Загальна характеристика форм виховання та їх класифікація. Вибір форм виховання. Виховання особистості в колективі.
31. Виховання дітей у грі. Класифікація ігор. Творчі ігри. Виховне значення творчої гри. Дидактичні ігри. Виховне значення дидактичної гри.

32. Виховна функція сім'ї. Особливості сімейного виховання дошкільників. Батьківський авторитет. Педагогічна культура батьків. Форми роботи ЗДО з сім'єю.

33. Виникнення і становлення дидактики як науки. Сутність предмету дидактики. Загальні основи дошкільної дидактики. Розвиток вітчизняної та зарубіжної теорії дошкільного навчання.

34. Види і сучасні концепції навчання. Завдання дидактики на сучасному етапі модернізації системи освіти.

35. Основні функції та компоненти процесу навчання. Структура і організація процесу навчання. Оптимізація процесу навчання

36. Закономірності навчання, їхня характеристика. Поняття про принципи навчання. Система принципів дошкільного навчання.

37. Поняття про методи навчання. Наукові підходи до класифікації методів навчання. Особливості методів навчання дітей дошкільного віку. Специфіка оптимального поєднання методів і засобів навчання.

38. Форми організації навчання дітей дошкільного віку. Заняття – основна форма дошкільного навчання. Екскурсія. Загальна структура екскурсії.

39. Дидактична гра. Значення дидактичної гри та її визначальні функції. Основні види дидактичних ігор. Структура дидактичної гри.

40. Основні види та форми планування освітньої роботи в закладі дошкільної освіти. Вимоги до планування і умови його правильного здійснення. Різні види і форми планування.

41. Розвивальне середовище як чинник педагогічного процесу закладу дошкільної освіти. Елементи розвивального предметного середовища.

42. Інклюзивна освіта: основні поняття та функції.

43. Моделі інклюзивної освіти.

44. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт навчально-виховного процесу.

45. Поняття «норми» в педагогіці та відхилення від неї.

46. Різновиди порушення в індивідуальному розвитку дитини.

47. Соціалізація дитини з ООП.

48. Ключові проблеми і труднощі в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

49. Завдання, принципи та організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини.

50. Роль асистента вихователя в інклюзивній групі.

51. Роль батьків у процесі інтегрування дитини з ООП.

52. Багатозначність у визначенні поняття культури.

53. Взаємозалежність культури і освіти

54. Сутність поняття «полікультурна освіта»

55. Зміст та основні принципи полікультурної освіти.

56. Охарактеризуйте основні етапи розвитку полікультурної освіти.

57. Полікультурна освіта батьків. Виховання дітей у полікультурній сім'ї

58. Релігія як різновид культури. Релігійне наповнення змісту полікультурної педагогіки.

59. Поліконфесійність сучасного світу. Релігія як механізм захисту ідентичності.

60. Формування полікультурної картини світу в особистості.
61. Закономірності та принципи управління дошкільною освітою
62. Типи ЗДО та їх характеристика.
63. Вимоги до змісту дошкільної освіти, його реалізація.
64. Види планування діяльності закладу дошкільної освіти.
65. Особистість керівника закладу дошкільної освіти як освітнього менеджера.
66. Стиль управління керівника закладу дошкільної освіти.
67. Управлінські функції керівника закладу дошкільної освіти.
68. Зміст і форми методичної роботи в умовах гуманізації системи дошкільної освіти.
69. Організація методичного кабінету в ЗДО.
70. Підвищення кваліфікації працівників закладу дошкільної освіти.
71. Предмет дитячої психології. Мета та завдання дитячої психології.
72. Основні теорії психічного розвитку.
73. Підходи до періодизації вікового розвитку.
74. Характеристика методів науково-психологічного вивчення розвитку дітей
75. Ранній вік. Особливості соціальної ситуації розвитку.
76. Розвиток пізнавальних процесів в ранньому віці.
77. Сутність та особливості психовікової кризи 3-х років.
78. Психічний розвиток дитини від 3 до 6 років.
79. Особливості емоційно-почуттєвої сфери дошкільника, основні напрямки її розвитку.
80. Роль спілкування з дорослими у психічному розвитку немовляти.
81. Завдання і принципи дошкільної освіти в Україні. Базовий компонент дошкільної освіти.
82. Основні завдання нормативно-правового регулювання дошкільної освіти в Україні.
83. Типи закладів дошкільної освіти (ЗДО) та їхня характеристика.
84. Професійні та особистісні вимоги до педагогічних працівників сучасних закладів дошкільної освіти.
85. Завдання і зміст державних базових програм розвитку дитини дошкільного віку.
86. Тенденції формування дошкільного освітнього простору країн Європи.
87. Характеристика сучасних закладів дошкільної освіти провідних зарубіжних країн
88. Міжнародна співпраця в системі дошкільної освіти
89. Характеристика основних компонентів виховної системи дошкільного закладу освіти.
90. Ідеал і мета виховання. Завдання виховання дітей дошкільного віку.
91. Фізичний розвиток і фізичне виховання.
92. Розумовий розвиток і розумове виховання.
93. Моральний розвиток і моральне виховання.
94. Естетичний розвиток і естетичне виховання дитини дошкільного віку.
95. Завдання трудового виховання. Види праці дітей.
96. Виховання дітей у грі. Теоретико-методологічні засади ігрової діяльності.
97. Інтегровані заняття як умова розвитку пізнавальної активності в процесі навчання дітей елементам математики.

98. Ігрові ситуації як засіб логіко-математичного розвитку дошкільників.
99. Формування уявлень про величину предметів та навчання вимірюванню.
100. Розвиток уявлень про геометричні фігури та форму предметів у дітей
101. дошкільного віку.
102. Формування уявлень про множину предметів у молодших дошкільників.
103. Розвиток просторових і часових уявлень у дітей та методика їх формування.
104. Наступність у математичному розвитку дошкільників і молодших школярів.
105. Предмет і завдання методики ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям. Наукові засади методики ознайомлення дітей з довкіллям у ЗДО.
106. Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі ЗДО.
107. Засоби ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям. Картина як ефективний засіб ознайомлення з довкіллям.
108. Форми ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям: заняття і повсякденна діяльність; колективне і індивідуальне навчання.
109. Особливості занять з ознайомлення з довкіллям дітей у ЗДО. Типи, види і структура занять з ознайомлення з довкіллям дітей раннього і дошкільного віку.
110. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей раннього і дошкільного віку з довкіллям. Методи безпосереднього і дійового пізнання дітьми довкілля. Методи опосередкованого ознайомлення дітей дошкільного віку з предметним довкіллям.
111. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з якостями і властивостями предметів.
112. Ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям засобами дидактичних ігор.
113. Формування соціального досвіду дошкільника. Мікро-, мезо-, макрофактори. Вплив сім'ї на соціалізацію дітей раннього і дошкільного віку.
114. Основні методи наукових досліджень у галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Сутність педагогічного експерименту.
115. Педагогічні умови формування культури здоров'я дітей у різновікових групах закладів дошкільної освіти.
116. Складіть план ранкової гімнастики для дітей молодшого дошкільного віку. Визначте роль вихователя та його безпосередню участь в організації та проведенні ранкової гімнастики з дітьми молодшого дошкільного віку з урахуванням місця проведення, пори року, обладнання.
117. Керівництво рухливими іграми в різних вікових групах. Наведіть приклад рухливої гри у кожній віковій групі.
118. Вимоги до проведення заняття з фізичної культури, структура, способи організації дітей. Наведіть приклад фрагменту заняття.
119. Які риси характеру виховують заняття з фізичної культури, рухливі ігри, вправи спортивного характеру?

120. Перелічіть заходи, що покликані зміцнювати здоров'я дітей. Як використати природні сили у якості засобів фізичного виховання?
121. Назвіть правила попередження травматизму на заняттях з дошкільниками.
122. Образотворча діяльність як чинник і середовище розвитку особистості дитини.
123. Завдання, тематика та методика навчання аплікації дітей молодшої групи.
124. Методика організації навчання дітей ліпленню в старшій групі.
125. Розвиток у дітей дошкільного віку здібностей до сприймання творів образотворчого мистецтва.
126. Самостійна образотворча діяльність як засіб самовираження і самореалізації дітей у різних видах образотворчої діяльності.
127. Методика розвитку предметного малювання дітей середньої групи.
128. Декоративне мистецтво і народні промисли Закарпаття у формуванні шанобливого ставлення дітей до культурно-історичної спадщини краю.
129. Завдання закладу дошкільної освіти та зміст ознайомлення дітей з українським народознавством.
130. Методика використання різних фольклорних жанрів у роботі з дітьми дошкільного віку.
131. Українська народна казка як засіб виховання дошкільників.
132. Методика ознайомлення дітей з родинними відносинами та сімейними традиціями.
133. Методика ознайомлення дошкільників з національними символами України.
134. Зміст та форми роботи для ознайомлення дітей з рідним краєм.
135. Прислів'я, приказки, їх місце в роботі з дошкільниками.
136. Характеристика та класифікація народних ігор, особливості застосування в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі за білетами, складе ними відповідності до програми атестації здобувачів вищої освіти. Кожен білет містить три теоретичні питання.

Екзаменаційні питання спрямовані на виявлення рівня результатів навчання з фахових дисциплін як складової первинної професіоналізації майбутніх бакалаврів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Оцінка А (90 – 100 балів) виставляється, якщо студент точно і повно відповів на запитання білета, чітко і логічно дав відповіді на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє термінологією, наводить приклади з допоміжної літератури та власної практики, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу в професійній діяльності.

В (82 – 89) – ставиться у випадку, коли при відповіді студент допустив деякі помилки, неточності, але питання білета в цілому розкриті. Студент наводить приклади з власного досвіду, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу у стандартних ситуаціях. Відповідає на всі запитання, поставлені екзаменатором.

C (74 – 81) – ставиться у випадку, коли залишилась нерозкритою частина білета за умови, що основні аспекти запитань були розкриті правильно, помилки усуваються самим студентом, коли на них вказує екзаменатор. Студент частково демонструє напрями практичного застосування вивченого матеріалу в сфері дошкільної освіти.

D (64 – 73) виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих помилок, коли майже третина змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що впливає на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована прикладами, посиланнями на нормативно-правову базу чи літературні джерела. Відповідь на додаткові запитання екзаменатора є теж неповною.

E (60 – 63) – студент відповідає на одне-два питання білету, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою екзаменатора здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки.

FХ (35 – 59) – виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін, не дає конкретної відповіді на питання білету, не наводить прикладів, не ознайомлений з методичною і навчальною літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання. На додаткові та навідні запитання екзаменатора студент часто не знає правильної відповіді. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями з фахових дисциплін.